YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

17 päivänä marraskuuta 2009 *

Asiassa C-169/08,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Corte costituzionale (Italia) on esittänyt 13.2.2008 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 21.4.2008, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Presidente del Consiglio dei Ministri

vastaan

Regione Sardegna,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti V. Skouris, jaoston puheenjohtajat K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, P. Lindh ja C. Toader (esittelevä tuomari) sekä tuomarit C. W. A. Timmermans, A. Rosas, P. Kūris, E. Juhász, G. Arestis, A. Borg Barthet, A. Ó Caoimh ja L. Bay Larsen,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

julkisasiamies: J. Kokott,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Regione Sardegna, edustajinaan avvocato A. Fantozzi ja avvocato G. Campus,

– Alankomaiden hallitus, asiamiehinään C. Wissels ja M. Noort,

– Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään W. Mölls ja E. Righini,

kuultuaan julkisasiamiehen 2.7.2009 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee EY 49 ja EY 87 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Presidente del Consiglio dei Ministeri ja Regione Sardegna ja jossa on kyse siitä, että viimeksi mainittu on ottanut käyttöön matkailutarkoituksessa tapahtuvia yksityiseen matkustajaliikenteeseen tarkoitettujen ilma-alusten laskeutumisia ja huvialusten kiinnittymisiä koskevan veron, joka kannetaan vain sellaisilta toimijoilta, joiden verotuksellinen kotipaikka on Sardinian alueen ulkopuolella.

Asiaa koskevat kansalliset oikeussäännöt

Italian perustuslaki

3 Italian perustuslain 117 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Valtio ja alueet käyttävät lainsäädäntövaltaa perustuslakia sekä yhteisön oikeudesta ja kansainvälisistä velvoitteista johtuvia sitoumuksia noudattaen.”

Kansallinen lainsäädäntö

4 Italian meri- ja lentoliikennelain (Codice della navigazione) 743 §:n 1 momentissa määritellään ilma-aluksen käsite seuraavasti:

”Ilma-aluksella tarkoitetaan kaikkia matkustajien tai tavaran ilmakuljetukseen tarkoitettuja koneita.”

5 Huviveneilylain (Codice della nautica da diporto), joka on annettu 18.7.2005 annetulla asetuksella (decreto legislativo) nro 171, 1 §:n 2 momentissa määritellään huviveneilyn käsite seuraavasti:

”Tässä laissa huviveneilyllä tarkoitetaan urheilu- ja virkistystarkoituksessa merialueella ja sisävesillä harjoitettavaa veneilyä, jolla ei tavoitella voittoa.”

6 Huviveneilylain 2 §:n 1 momentti koskee huviveneilyyn tarkoitettujen alusten käyttöä kaupalliseen tarkoitukseen, joka määritellään kyseisessä momentissa seuraavasti:

”1. Huvialusta käytetään kaupallisessa tarkoituksessa, kun

a) siitä on tehty vuokrasopimus

b) sitä käytetään ammattimaiseen huviveneilyn opettamiseen

c) sukellus- ja sukelluskoulutuskeskus käyttää sitä urheilu- ja virkistystarkoituksessa sukellusta harjoittavien tukialuksena.

_ _”

Alueellinen lainsäädäntö

7 Tulojen, menojen uudelleenluokittelujen sekä sosiaali- ja kehityspolitiikan alaa koskevista eri säännöksistä 11.5.2006 annetussa Sardinian alueen laissa nro 4, sellaisena kuin se on muutettuna alueen vuosittaisen ja useampivuotisen talousarvion laatimista koskevista säännöksistä – vuoden 2007 finanssilaki – 29.5.2007 annetun Sardinian alueen lain nro 2 3 §:n 3 momentilla (jäljempänä alueellinen laki nro 4/2006), on 4 §, jonka otsikkona on ”Matkailutarkoituksessa tapahtuvista ilma-alusten laskeutumisista ja huvialusten kiinnittymisistä kannettava alueellinen vero” ja jonka sanamuoto on seuraava:

”1. Matkailutarkoituksessa tapahtuvista ilma-alusten laskeutumisista ja huvialusten kiinnittymisistä kannetaan vuodesta 2006 lähtien alueellinen vero.

2. Vero kannetaan seuraavissa tapauksissa:

a) meri- ja lentoliikennekoodeksin 743 §:ssä ja sitä seuraavissa pykälissä tarkoitettujen yleisilmailun ilma-alusten, joita käytetään yksityiseen matkustajaliikenteeseen, laskeutumisista alueen lentokentille kesäkuun 1 päivän ja syyskuun 30 päivän välisenä aikana;

b) 18.7.2005 annetussa asetuksessa (decreto legislativo) (huviveneilylaki) nro 171 tarkoitettujen huvialusten tai muiden huviveneilyyn käytettävien, tämän asetuksen 3 §:n b kohdassa tarkoitettujen yhdenmukaistettujen EN/ISO/DIS 8666 -standardien mukaisesti mitattujen, yli 14 metriä pitkien alusten kiinnittymisistä alueella sijaitseviin satamiin, maihinnousupaikkoihin ja kiinnityspaikkoihin sekä Sardinian rannikon aluevesillä sijaitseviin, laitteistoilla varustettuihin kiinnityspaikkoihin kesäkuun 1 päivän ja syyskuun 30 päivän välisenä aikana.

3. Verovelvollinen on luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, jonka verotuksellinen kotipaikka on alueen ulkopuolella ja joka harjoittaa toimintaa ilma-aluksella meri- ja lentoliikennelain 874 §:ssä ja sitä seuraavissa pykälissä tarkoitetuin tavoin tai joka harjoittaa toimintaa huvialuksella meri- ja lentoliikennelain 265 §:ssä ja sitä seuraavissa pykälissä tarkoitetuin tavoin.

4. Tämän pykälän 2 momentin a kohdan mukainen alueellinen vero maksetaan jokaisesta laskeutumisesta ja 2 momentin b kohdassa tarkoitettu vero maksetaan vuosittain.

– –

6. Verosta vapaita ovat

a) alukset, jotka kiinnittyvät osallistuakseen urheilutapahtumiin, perinne- ja luokkaveneiden kokoontumisiin ja – myös muussa kuin kilpailutarkoituksessa järjestettäviin – purjehdustapahtumiin, joista järjestäjät ovat etukäteen ilmoittaneet merenkulkuviranomaiselle; tehty ilmoitus on ennen rantautumista annettava tiedoksi ARASE:lle [Agenzia della Regione autonoma della Sardegna per le entrate];

b) huvialukset, jotka pysyvät koko vuoden alueen satamissa;

c) huoltopysähdykset huollon edellyttämän ajan osalta.

Verovapautuksen syiden toteennäyttämisen yksityiskohdista määrätään ARASE:n erityismääräyksellä.

7. Vero maksetaan

a) 2 momentin a kohdassa tarkoitettujen ilma-alusten osalta laskeutumisen yhteydessä;

b) 24 tunnin kuluessa huvialuksen saapumisesta Sardinian rannikon satamaan, maihinnousupaikkaan, kiinnittymispaikkaan tai kiinnittymisalueelle;

ARASE:n määräyksessä määrättävällä tavalla.

_ _”

Pääasian oikeudenkäynti ja ennakkoratkaisukysymykset

8 Kahdella kanteella, joista ensimmäinen nostettiin Corte costituzionalessa vuonna 2006 ja toinen vuonna 2007, Presidente del Consiglio dei Ministri on esittänyt kysymyksiä paitsi alueellisen lain nro 4/2006 4 §:n niin myös kyseisen lain 2 ja 3 §:n sekä 29.5.2007 annetun lain nro 2 5 §:n, sellaisina kuin ne olivat alkuperäisinä ja sellaisina kuin ne ovat muutettuina, perustuslainmukaisuudesta. Kaikissa näissä säännöksissä otetaan käyttöön alueellisia veroja.

9 Alueellisen lain nro 4/2006 4 §:n osalta pääasian kantaja väitti muun muassa, että tämä säännös ei ole niiden yhteisön oikeuden vaatimusten mukainen, joita lainsäätäjän on Italiassa noudatettava Italian perustuslain 117 §:n 1 momentin nojalla. Näiden kanteiden tueksi vedottiin yhtäältä EY 49 ja EY 81 artiklan, luettuina yhdessä EY 3 artiklan 1 kohdan g alakohdan ja EY 10 artiklan kanssa, ja toisaalta EY 87 artiklan rikkomiseen.

10 Määrättyään edellä mainitut kaksi kannetta käsiteltäväksi yhdessä Corte costituzionale lausui 15.4.2008 antamassaan tuomiossa nro 102 vuoden 2006 kanteessa esille nostetuista perustuslainmukaisuutta koskevista kysymyksistä ja osasta vuoden 2007 kanteessa esille nostetuista perustuslainmukaisuutta koskevista kysymyksistä. Erityisesti alueellisen lain nro 4/2006 4 §:n osalta Corte costituzionale katsoi perustuslainmukaisuutta koskevien kysymysten tutkittavaksi ottamisen edellytysten puuttuvan tai totesi nämä kysymykset perusteettomiksi siltä osin kuin niissä viitattiin muihin perustuslain säännöksiin kuin 117 §:n 1 momenttiin. Sen vuoksi se päätti käsitellä erikseen tätä viimeksi mainittua pykälää koskevan asian ja lykätä sen käsittelyä, kunnes yhteisöjen tuomioistuin julistaa tuomion ennakkoratkaisupyynnön esittämispäätöksellä esitetystä ennakkoratkaisupyynnöstä. Siltä osin kuin kyse on EY 3 artiklan

1 kohdan g alakohdan, EY 10 artiklan ja EY 81 artiklan rikkomisesta kansallinen tuomioistuin katsoi lisäksi tarkoituksenmukaiseksi pidättää itselleen oikeuden ratkaista asia myöhemmin.

11 Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevassa päätöksessä Corte costituzionale antaa ennakkoratkaisupyyntönsä tutkittavaksi ottamisen edellytyksiin liittyviä tietoja, jotka koskevat ensinnäkin Corte costituzionalen asemaa EY 234 artiklassa tarkoitettuna tuomioistuimena ja toisaalta esitettyjen kysymysten merkitystä sen käsiteltäväksi saatetun asian ratkaisun kannalta.

12 Corte costituzionale lausuu ensin, että EY 234 artiklassa tarkoitettu tuomioistuimen käsite on johdettava yhteisön oikeudesta eikä ennakkoratkaisupyynnön esittävän elimen luokittelusta sisäisessä oikeudessa, ja toteaa, että se täyttää kaikki vaadittavat edellytykset voidakseen esittää ennakkoratkaisupyynnön.

13 Sen osalta, onko ennakkoratkaisukysymyksillä merkitystä asian kannalta, Corte costituzionale toteaa, että perustuslainmukaisuutta koskevissa suorissa kanteissa yhteisön oikeuden määräykset ja säännökset ”toimivat välittävinä oikeussääntöinä, joilla voidaan täydentää perustetta, jolla arvioidaan, onko alueellinen säännöstö perustuslain 117 §:n 1 momentin mukainen – – tai jotka tarkemmin sanottuna tekevät perustuslain 117 §:n 1 momentin muodostamasta arviointiperusteesta konkreettisesti toimivan – – jolloin alueellinen oikeussääntö, jonka katsotaan olevan yhteensoveltumaton näiden yhteisön oikeussääntöjen kanssa, todetaan perustuslain vastaiseksi”.

14 Esitettyjen kysymysten aineellisoikeudellisen arvioinnin osalta kansallinen tuomioistuin korostaa, että alueellisen lain nro 4/2006 4 § kuuluu tämän tuomion 9 kohdassa mainittujen yhteisön oikeuden määräysten ja säännösten soveltamisalaan. Koska kyseistä pykälää sovelletaan luonnollisiin henkilöihin ja oikeushenkilöihin, se koskee kansallisen tuomioistuimen mukaan yrityksiä, jotka harjoittavat toimintaa huviveneilyyn tarkoitetuilla aluksilla samoin kuin yleisilmailun ilma-aluksilla, jotka on tarkoitettu yksityiseen matkustajaliikenteeseen.

15 Tämä sama tuomioistuin korostaa lisäksi, että koska tässä alueellisessa laissa säädetään kannettavaksi vero yrityksiltä, joiden verotuksellinen kotipaikka ei ole Sardiniassa, sillä näytettäisiin syrjittävän näitä yrityksiä suhteessa yrityksiin, jotka kyllä harjoittavat samaa toimintaa mutta eivät ole velvollisia maksamaan veroa pelkästään siitä syystä, että niiden verotuksellinen kotipaikka on Sardiniassa, ja että kyseinen laki vaikuttaa näin ollen johtavan siihen, että muualla kotipaikan omaavien yritysten suorittamien palvelujen kustannukset nousevat.

16 Lisäksi kansallinen tuomioistuin epäilee niiden oikeuttamisperusteiden paikkansapitävyyttä, jotka Sardinian alue on esittänyt ja jotka koskevat yhtäältä sitä, että nämä muualla kotipaikan omaavat yritykset saavat samalla tavalla kuin yritykset, joiden verotuksellinen kotipaikka on alueella, alueellisia ja paikallisia julkisia palveluja mutta eivät osallistu kyseisten palvelujen rahoittamiseen, ja jotka toisaalta koskevat tarvetta kompensoida lisäkustannukset, joita yrityksille, joiden kotipaikka on Sardinian alueella, kertyy sellaisten maantieteellisten ja taloudellisten erityispiirteiden vuoksi, jotka liittyvät siihen, että Sardinian alue on saari.

17 Siltä osin kuin kyse on erityisesti tapahtuneeksi väitetystä EY 87 artiklan rikkomisesta kansallinen tuomioistuin korostaa, että ongelmana on, kuuluuko taloudellinen kilpailuetu, jonka verotuksellisen kotipaikan Sardiniassa omaavat yritykset saavat siitä, että niiltä ei kanneta alueellista laskeutumis- tai kiinnittymisveroa, valtiontuen käsitteeseen, kun otetaan huomioon, että tämä etu ei ole seurausta veroedun myöntämisestä vaan välillisesti matalammasta kustannuksesta, joka näille yrityksille kertyy verrattuna niihin yrityksiin, joiden kotipaikka on Sardinian alueen ulkopuolella.

18 Näissä olosuhteissa Corte costituzionale päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko EY 49 artiklaa tulkittava siten, että se on esteenä senkaltaisen säännöksen soveltamiselle, josta säädetään 1.5.2006 annetussa [alueellisen lain nro 4] 4 §:ssä – –, jonka mukaan matkailutarkoituksessa tapahtuvista ilma-alusten laskeutumisista kannettava alueellinen vero koskee vain yrityksiä, joiden verotuksellinen kotipaikka on Sardinian alueen ulkopuolella ja jotka yleisilmailuun kuuluvaa liikelentotoimintaa harjoittaessaan käyttävät omassa käytössään olevaa ilma-alusta henkilöiden kuljettamiseen?

2) Merkitseekö se, että [alueellisen lain nro 4/2006] 4 §:n – – mukaan matkailutarkoituksessa tapahtuvista ilma-alusten laskeutumisista kannettava alueellinen vero koskee vain yrityksiä, joiden verotuksellinen kotipaikka on Sardinian alueen ulkopuolella ja jotka yleisilmailuun kuuluvaa liikelentotoimintaa harjoittaessaan käyttävät omassa käytössään olevaa ilma-alusta henkilöiden kuljettamiseen, EY 87 artiklassa tarkoitettua valtiontukea samaa toimintaa harjoittaville yrityksille, joilla on verotuksellinen kotipaikka Sardinian alueella?

3) Onko EY 49 artiklaa tulkittava siten, että se on esteenä senkaltaisen säännöksen soveltamiselle, josta säädetään [alueellisen lain nro 4/2006] 4 §:ssä – – ja jonka mukaan matkailutarkoituksessa tapahtuvista huvialusten kiinnittymisistä kannettava alueellinen vero koskee vain sellaisia huvialusta käyttäviä yrityksiä, joiden verotuksellinen kotipaikka on Sardinian alueen ulkopuolella ja joiden yritystoiminta muodostuu tällaisen aluksen antamisesta kolmansien käyttöön?

4) Merkitseekö se, että [alueellisen lain nro 4/2006] 4 §:n mukaan – – matkailutarkoituksessa tapahtuvista huvialusten kiinnittymisistä kannettava alueellinen vero koskee vain sellaisia huvialusta käyttäviä yrityksiä, joiden verotuksellinen kotipaikka on Sardinian alueen ulkopuolella ja joiden yritystoiminta muodostuu tällaisen aluksen antamisesta kolmansien käyttöön, EY 87 artiklassa tarkoitettua valtiontukea samaa toimintaa harjoittaville yrityksille, joiden verotuksellinen kotipaikka on Sardinian alueella?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen ja kolmas kysymys, jotka koskevat EY 49 artiklaa

19 Ensimmäisellä ja kolmannella kysymyksellään, jotka on syytä tutkia yhdessä, kansallinen tuomioistuin pyrkii lähinnä selvittämään, onko EY 49 artiklaa tulkittava siten, että alueellisen viranomaisen antama alueellisen lain nro 4/2006 4 §:n kaltainen

verolainsäädäntö, jossa säädetään otettavaksi käyttöön alueellinen vero, jota kannetaan matkailutarkoituksessa tapahtuvista yksityiseen matkustajaliikenteeseen tarkoitettujen ilma-alusten laskeutumisista ja huvialusten kiinnittymisistä, on EY 49 artiklan vastainen siksi, että tämä vero kohdistuu vain yrityksiin, joiden verotuksellinen kotipaikka on kyseisen alueen ulkopuolella.

EY 49 artiklan soveltamisen edellytykset

20 Tällaiseen kysymykseen vastaamiseksi on aluksi tutkittava, liittyykö alueellinen laki nro 4/2006 nimenomaan EY 50 artiklassa tarkoitettujen palvelujen tarjoamisen vapauden soveltamisalaan.

21 Kuten alueellisen lain nro 4/2006 4 §:n sanamuodosta ilmenee, pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevaa veroa sovelletaan yhtäältä yksityiseen matkustajaliikenteeseen tarkoitettujen yleisilmailun ilma-alusten laskeutumisiin matkailutarkoituksessa (kyseisen lain 4 §:n 2 momentin a kohta) ja toisaalta huvialusten ja muiden huviveneilyyn käytettävien alusten kiinnittymisiin matkailutarkoituksessa silloin, kun tällaisen aluksen pituus ylittää 14 metriä (saman lain 4 §:n 2 momentin b kohta).

22 Alueellinen laskeutumis- ja kiinnittymisvero ei siten koske yksityisiä yrityksiä, jotka harjoittavat henkilö- ja tavaraliikennettä. Kansallinen tuomioistuin huomauttaa, että tätä veroa sovelletaan erityisesti yrityksiin, jotka harjoittavat toimintaansa ilma-aluksella suorittaakseen vastikkeettomasti lentokuljetuksia liiketoimintaansa liittyvistä syistä. Huvialusten osalta kansallinen tuomioistuin toteaa lisäksi, että kyseistä veroa sovelletaan erityisesti yrityksiin, joiden yritystoiminta muodostuu tällaisen aluksen antamisesta kolmansien käyttöön vastiketta vastaan.

23 Tältä osin on syytä muistuttaa, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan EY 50 artiklassa tarkoitettu palvelujen käsite edellyttää, että kysymys on suorituksista, joista tavallisesti maksetaan korvaus, ja että tämä korvaus on kyseisen suorituksen taloudellinen vastike ja siitä sovitaan palvelun suorittajan ja palvelun vastaanottajan välillä (ks. asia 263/86, Humbel ja Edel, tuomio 27.9.1988, Kok., s. 5365,

17 kohta; asia C-109/92, Wirth, tuomio 7.12.1993, Kok., s. I-6447, 15 kohta ja asia C-355/00, Freskot, tuomio 22.5.2003, Kok., s. I-5263, 54 ja 55 kohta).

24 Kuten Regione Sardegnan esittämistä huomautuksista ilmenee, tässä tapauksessa alueellinen laskeutumis- ja kiinnittymisvero koskee niitä, jotka harjoittavat toimintaansa alueelle saapuvalla liikennevälineellä, eikä toimintaansa tällä alueella harjoittavia liikenneyrityksiä. Kuten julkisasiamies on huomauttanut ratkaisuehdotuksensa 34 kohdassa, pelkästään sen perusteella, ettei tämä vero koske kuljetuspalveluja, ei kuitenkaan voida päätellä, ettei pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevalla verolainsäädännöllä olisi mitään yhteyttä palvelujen tarjoamisen vapauteen.

25 Vaikka nimittäin EY 50 artiklan kolmannessa kohdassa mainitaankin vain aktiivinen palvelujen tarjoamisen vapaus, jonka yhteydessä palvelujen tarjoaja menee palvelujen vastaanottajan luo, vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että palvelujen tarjoamisen vapaus sisältää palvelujen vastaanottajien, erityisesti turistien, vapauden mennä toiseen jäsenvaltioon, jossa palvelujen tarjoaja on, hankkiakseen siellä nämä palvelut (ks. yhdistetyt asiat 286/82 ja 26/83, Luisi ja Carbone, tuomio 31.1.1984, Kok. 1984, s. 377, Kok. Ep. VII, s. 455, 10 ja 16 kohta; asia C-76/05, Schwarz ja Gootjes-Schwarz, tuomio 11.9.2007, Kok., s. I-6849, 36 kohta ja asia C-318/05, komissio v. Saksa, tuomio 11.9.2007, Kok., s. I-6957, 65 kohta).

26 Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 37 kohdassa huomauttanut, pääasian oikeudenkäynnissä on kyse siitä, että sekä toimintaansa kulkuneuvolla harjoittavat että henkilöt, jotka käyttävät kulkuneuvoa, hankkivat Sardinian alueella monenlaisia palveluja, kuten lentoasema- ja satamapalveluja. Laskeutuminen tai kiinnittyminen on siten välttämätöntä kyseisten palvelujen vastaanottamiseksi, ja alueellisella verolla on tietynlainen asiayhteys sellaisten palvelujen suorittamisen kanssa.

27 Huvialuksiin kohdistuvan alueellisen veron osalta on syytä huomauttaa lisäksi, että sitä sovelletaan myös kyseisillä huvialuksilla toimintaansa harjoittaviin yrityksiin ja erityisesti yrityksiin, joiden yritystoiminta muodostuu tällaisen aluksen antamisesta kolmansien käyttöön vastiketta vastaan. Siten Sardinian lainsäätäjä on ottanut alueellisella lailla nro 4/2006 käyttöön veron, joka kohdistuu suoraan EY 50 artiklassa tarkoitettujen palvelujen tarjoamiseen.

28 Lopuksi on todettava, että kuten Euroopan yhteisöjen komissio on korostanut, alueellisen laskeutumis- ja kiinnittymisveron vaikutuspiiriin kuuluvilla palveluilla voi olla rajat ylittävä luonne, koska yhtäältä tämä vero saattaa vaikuttaa Sardiniaan sijoittautuneiden yritysten mahdollisuuteen tarjota lentoasemilla ja satamissa laskeutumiseen ja vastaavasti kiinnittymiseen liittyviä palveluja henkilöille ja yrityksille, joiden kotipaikka on jossakin toisessa jäsenvaltiossa, ja toisaalta tämä vero vaikuttaa sellaisiin huvialuksilla Sardiniassa toimintaansa harjoittaviin ulkomaalaisiin yrityksiin, joilla on kotipaikka jossain muussa jäsenvaltiossa kuin Italian tasavallassa.

Palvelujen tarjoamisen vapautta koskevan rajoituksen olemassaolo

29 Sen kysymyksen osalta, merkitseekö pääasian oikeudenkäynnin kohteena oleva lainsäädäntö palvelujen tarjoamisen vapautta koskevaa rajoitusta, on heti aluksi todettava, että palvelujen tarjoamisen vapauden alalla kansallinen verosäädös, joka muodostaa esteen kyseisen vapauden käyttämiselle, saattaa olla kielletty toimenpide, antaapa sen valtio itse tai paikallishallinto (ks. mm. yhdistetyt asiat C-544/03 ja C-545/03, Mobistar ja Belgacom Mobile, tuomio 8.9.2005, Kok., s. I-7723, 28 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

30 Tässä tapauksessa on kiistatonta, että alueellinen laskeutumis- ja kiinnittymisvero kohdistuu niihin, jotka harjoittavat toimintaansa ilma-aluksilla ja huvialuksilla ja joiden verotuksellinen kotipaikka on kyseisen alueen ulkopuolella, ja että verotettavana tapahtumana on ilma-aluksen laskeutuminen tai huvialuksen kiinnittyminen kyseisellä alueella. Vaikka veroa tosin sovelletaankin vain yhden jäsenvaltion rajatussa osassa, se kohdistuu ilma-alusten laskeutumisiin ja huvialusten kiinnittymisiin ilman siitä riippuvaa eroa, tulevatko nämä ilma-alukset ja huvialukset Italian muilta alueilta vai

muista jäsenvaltioista. Tässä tilanteessa veron alueellisuus ei sinänsä sulje pois sitä, että se voi estää palvelujen vapaata liikkuvuutta (ks., ex analogia, asia C-72/03, Carbonati Apuani, tuomio 9.9.2004, Kok., s. I-8027, 26 kohta).

31 Tämän verolainsäädännön soveltamisen seurauksena on se, että kysymyksessä olevat palvelut tulevat kalliimmaksi kaikille niille verovelvollisille, joiden verotuksellinen kotipaikka on alueen ulkopuolella ja jotka ovat sijoittautuneet muihin jäsenvaltioihin, kuin samat palvelut, jotka suoritetaan kyseiselle alueelle sijoittautuneille.

32 Tällaisella lainsäädännöllä nimittäin otetaan käyttöön ilma-alusten laskeutumisista ja huvialusten kiinnittymisistä aiheutuva lisäkustannus niille toimijoille, joiden verotuksellinen kotipaikka on alueen ulkopuolella tai jotka ovat sijoittautuneet muihin jäsenvaltioihin, ja luodaan siten etu tietyille kyseiselle alueelle sijoittautuneille yrityksille (ks. asia C-353/89, komissio v. Alankomaat, tuomio 25.7.1991, Kok., s. I-4069, 25 kohta; asia C-250/06, United Pan-Europe Communications Belgium ym., tuomio 13.12.2007, Kok., s. I-11135, 37 kohta ja asia C-212/06, Gouvernement de la Communauté française ja gouvernement wallon, tuomio 1.4.2008, Kok., s. I-1683, 50 kohta).

33 Regione Sardegna väittää kuitenkin, että kun otetaan huomioon kyseisen alueellisen laskeutumis- ja kiinnittymisveron luonne ja se, että sen tarkoituksena on ympäristön suojelemisen varmistaminen, alueella asuvat ja muualla asuvat eivät ole objektiivisesti toisiinsa rinnastettavassa tilanteessa eikä heidän erilainen kohtelunsa siten merkitse yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön ja erityisesti asiassa C-279/93, Schumacker, 14.2.1995 annetun tuomion (Kok., s. I-225) mukaan palvelujen tarjoamisen vapautta koskevaa rajoitusta. Alueella kotipaikan omaavat osallistuvat nimittäin ympäristön säilyttämis-, ennallistamis- ja suojelutoimiin käytettävien resurssien kokoamiseen rahoittamalla Regione Sardegnan toimia yleisesti kannettavilla maksuilla ja varsinkin tuloveroilla, joista tietty osuus kuuluu alueiden talousarvion piiriin, kun muualla kotipaikan omaavat yritykset sen sijaan ovat ympäristönäkökohtien suhteen ”vapaamatkustajia” (free riders), jotka käyttävät kyseisiä resursseja osallistumatta tällaisten toimien rahoittamiseen.

34 Tältä osin yhteisöjen tuomioistuin on välittömän verotuksen osalta tosin todennut, että tietyssä jäsenvaltiossa asuvien ja ulkomailla asuvien tilanteet eivät pääsääntöisesti ole toisiinsa rinnastettavissa, sillä ne eroavat toisistaan objektiivisesti tarkasteltuina sekä tulonlähteen osalta että verovelvollisen henkilökohtaisen veronmaksukyvyn tai henkilö- tai perhekohtaisen tilanteen huomioon ottamisen osalta (ks. mm. em. asia Schumacker, tuomion 31–33 kohta ja asia C-527/06, Renneberg, tuomio 16.10.2008, Kok., s. I-7735, 59 kohta).

35 Verovelvollisten tilanteiden vertailemiseksi on kuitenkin otettava huomioon kysymyksessä olevan veron erityispiirteet. Alueella kotipaikan omaavien ja muiden erilainen kohtelu on siten EY 49 artiklassa kielletty vapaan liikkuvuuden rajoitus, mikäli näiden verovelvollisryhmien tilanteiden välillä ei ole kyseessä olevan veron osalta mitään sellaista objektiivista eroa, joka oikeuttaisi heidän erilaiseen kohteluunsa (ks. vastaavasti em. asia Renneberg, tuomion 60 kohta).

36 Tämä koskee erityisesti pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevaa veroa. Kuten nimittäin komissio on korostanut, kyseistä veroa on maksettava yksityiseen matkustajaliikenteeseen tarkoitettujen ilma-alusten laskeutumisten ja huvialusten kiinnittymisten eikä asianomaisten verovelvollisten taloudellisen tilanteen perusteella.

37 Toisin kuin Regione Sardegna väittää, kaikki kysymyksessä olevia palveluja käyttävät luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt ovat siten kotipaikastaan tai sijoittautumispaikastaan riippumatta objektiivisesti toisiinsa rinnastettavassa tilanteessa tämän veron ympäristövaikutusten kannalta.

38 Se seikka, että Sardiniassa verovelvolliset henkilöt osallistuvat yleisesti kannettavia maksuja ja varsinkin tuloveroja maksamalla Regione Sardegnan toimintaan ympäristön suojelemiseksi, on merkityksetön verrattaessa alueella kotipaikan omaavien tilannetta muualla kotipaikan omaavien tilanteeseen alueellisen laskeutumis- ja kiinnittymisveron kannalta. Kuten nimittäin julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 87 kohdassa korostanut, kyseinen vero ei ole luonteeltaan samanlainen kuin muut Sardinian

verovelvollisten maksamat verot, joilla rahoitetaan yleisesti julkista talousarviota ja siten myös kustannetaan kaikki alueelliset toimet, eikä sillä ole samoja tavoitteita.

39 Edellä todetusta seuraa, ettei yhteisöjen tuomioistuimelle toimitettuun asiakirja-aineistoon sisälly mitään seikkoja, joiden perusteella voitaisiin päätellä, etteivät alueella kotipaikan omaavat ja muualla kotipaikan omaavat olisi objektiivisesti toisiinsa rinnastettavassa tilanteessa alueelliseen laskeutumis- ja kiinnittymisveroon nähden. Pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevalla verolainsäädännöllä rajoitetaan siten palvelujen tarjoamisen vapautta, koska se kohdistuu yksityiseen matkustajaliikenteeseen tarkoitetuilla ilma-aluksilla ja huvialuksilla toimintaansa harjoittavista vain niihin, joiden verotuksellinen kotipaikka on alueen ulkopuolella, eikä siinä säädetä samaa veroa kyseiselle alueelle sijoittautuneille toimijoille.

Pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevan lainsäädännön mahdollinen oikeutus

– Oikeuttaminen ympäristön ja kansanterveyden suojelun vaatimuksilla

40 Regione Sardegna katsoo, että vaikka alueellisen laskeutumis- ja kiinnittymisveron myönnettäisiin olevan palvelujen tarjoamisen vapautta rajoittava toimenpide, tällainen vero on oikeutettu yleisen edun ja erityisesti ympäristönsuojelun vaatimusten perusteella, joita voidaan pitää sellaisina kansanterveyteen liittyvinä perusteina, joita EY 46 artiklan 1 kohdassa nimenomaan tarkoitetaan.

41 Regione Sardegna lausuu, että kyseisen veron perusteet liittyvät erityisesti sen omaksumaan uuteen alueelliseen ympäristön- ja maisemansuojelupolitiikkaan. Regione Sardegnan mukaan tähän politiikkaan sisältyy se, että otetaan käyttöön useita maksuja, joiden tarkoituksena on yhtäältä hillitä ympäristöä ja maisema-arvoja vahingoittavaa liiallista kulutusta rannikolla ja toisaalta rahoittaa rannikkovyöhykkeiden kunnostustöistä aiheutuvat suuret kustannukset. Tällainen vero on oikeutettu

myös saastuttaja maksaa -periaatteen nojalla, koska se välillisesti kohdistuu niihin, jotka harjoittavat toimintaansa saastumista aiheuttavilla kulkuneuvoilla.

42 Tältä osin on syytä muistuttaa, että yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan EY:n perustamissopimuksessa taattuihin vapauksiin kohdistuva rajoitus edellyttää yleistä etua koskevien pakottavien syiden mukaisen tarkoituksen olemassaolosta riippumatta sitä, että kyseisellä toimenpiteellä voidaan taata sillä olevan tavoitteen toteutuminen eikä sillä ylitetä sitä, mikä on tämän tavoitteen saavuttamiseksi tarpeen (ks. asia C-150/04, komissio v. Tanska, tuomio 30.1.2007, Kok., s. I-1163, 46 kohta; em. asia Gouvernement de la Communauté française ja gouvernement wallon, tuomion 55 kohta ja asia C-222/07, UTECA, tuomio 5.3.2009, Kok., s. I-1407, 25 kohta). Lisäksi kansallinen lainsäädäntö on omiaan takaamaan ilmoitetun tavoitteen toteutumisen vain, jos se tosiasiallisesti vastaa tavoitteeseen johdonmukaisella ja järjestelmällisellä tavalla (ks. asia C-169/07, Hartlauer, tuomio 10.3.2009, Kok., s. I-1721, 55 kohta).

43 Nyt käsiteltävässä tapauksessa on todettava, että vaikka Regione Sardegnan esittämät syyt voisivatkin olla perusteena alueellisen laskeutumis- ja kiinnittymisveron käyttöönotolle, niillä ei silti voida oikeuttaa tämän veron soveltamista koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä eikä varsinkaan sitä, että niitä, jotka harjoittavat toimintaansa ilma-aluksilla ja huvialuksilla, joiden verotuksellinen kotipaikka on alueen ulkopuolella, ja jotka ovat ainoita tämän veron maksamiseen velvollisia, kohdellaan muista poikkeavalla tavalla.

44 On nimittäin ilmeistä, ettei kyseisillä soveltamissäännöillä, jotka rajoittavat EY 49 artiklassa tarkoitettua palvelujen tarjoamisen vapautta, voida taata kyseisten yleisten tavoitteiden toteutumista eivätkä ne myöskään ole tarpeen niiden saavuttamiseksi. Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 73 ja 74 kohdassa huomauttanut, jos Sardiniaan laskeutuvien yksityisten ilma-alusten ja sinne kiinnittyvien huvialusten katsotaan aiheuttavan saastumista, saastuminen tapahtuu näiden lentokoneiden ja laivojen alkuperästä riippumatta, eikä sillä varsinkaan ole yhteyttä niillä toimintaansa harjoittavien verotukselliseen kotipaikkaan. Alueella kotipaikan omaavien henkilöiden ilma-alukset ja alukset vaikuttavat ympäristön pilaantumiseen aivan samalla tavalla kuin muualla kotipaikan omaavien henkilöiden ilma-alukset ja alukset.

45 Pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevasta verolainsäädännöstä johtuvaa palvelujen tarjoamisen vapauden rajoitusta ei siten voida oikeuttaa ympäristönsuojeluun liittyvillä syillä, koska kyseisellä lainsäädännöllä käyttöön otetun alueellisen laskeutumis- ja kiinnittymisveron kantaminen on henkilöiden erilaista kohtelua, jolla ei ole yhteyttä tähän ympäristöä koskevaan tavoitteeseen. Tällaista rajoitusta ei myöskään voida oikeuttaa kansanterveyteen liittyvillä syillä, koska Regione Sardegna ei ole esittänyt mitään sellaista, minkä perusteella tämän lainsäädännön tarkoituksena voitaisiin todeta olevan kansanterveyden suojelu.

– Oikeuttaminen verojärjestelmän johdonmukaisuudella

46 Huomautuksissaan Regione Sardegna vetoaa pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevan verolainsäädännön oikeuttamiseksi tarpeeseen turvata verojärjestelmänsä johdonmukaisuus. Alueellinen laskeutumis- ja kiinnittymisvero, joka kohdistuu pelkästään alueen ulkopuolella kotipaikan omaaviin, on oikeutettu sillä perusteella, että alueella kotipaikan omaavat maksavat muita veroja, joilla osaltaan kustannetaan toimet ympäristön suojelemiseksi Sardiniassa.

47 Tältä osin on muistutettava, että yhteisöjen tuomioistuin on hyväksynyt sen, että perustamissopimuksessa taattujen perusvapauksien käyttöön kohdistuva rajoitus voidaan oikeuttaa tarpeella turvata verojärjestelmän johdonmukaisuus, mutta se on samalla täsmentänyt tällaisen oikeuttamisperusteen edellyttävän sitä, että kyseinen verotuksellinen etu on välittömässä yhteydessä siihen, että se kompensoidaan kantamalla tietty vero, jolloin välittömyyttä on arvioitava kysymyksessä olevan sääntelyn tavoitteen perusteella (ks. mm. asia C-303/07, Aberdeen Property Fininvest Alpha, tuomio 18.6.2009, Kok., s. I-5145, 71 ja 72 kohta).

48 Kuten tämän tuomion 38 kohdassa on kuitenkin korostettu, alueellisella laskeutumis- ja kiinnittymisverolla ei pyritä samoihin tavoitteisiin kuin Sardiniassa asuvien verovelvollisten maksamilla veroilla, joilla rahoitetaan yleisesti julkista talousarviota ja siten myös kustannetaan kaikki Regione Sardegnan toimet. Sitä seikkaa, että kyseiset asukkaat eivät ole velvollisia maksamaan tätä veroa, ei siten voida pitää kompensaationa muille veroille, joiden maksamiseen he ovat velvollisia.

49 Nämä tarkastelut osoittavat, että pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevasta verolainsäädännöstä johtuvaa palvelujen tarjoamisen vapauden rajoitusta ei voida oikeuttaa Regione Sardegnan verojärjestelmän johdonmukaisuuteen liittyvillä syillä.

50 Ensimmäiseen ja kolmanteen kysymykseen on näin ollen vastattava, että EY 49 artiklaa on tulkittava siten, että se on esteenä alueellisen viranomaisen antaman alueellisen lain nro 4/2006 4 §:ssä säädetyn kaltaiselle verolainsäädännölle, jossa säädetään otettavaksi käyttöön alueellinen vero, jota kannetaan matkailutarkoituksessa tapahtuvista yksityiseen matkustajaliikenteeseen tarkoitettujen ilma-alusten laskeutumisista ja huvialusten kiinnittymisistä ja joka kohdistuu vain niihin yrityksiin, joiden verotuksellinen kotipaikka on kyseisen alueen ulkopuolella.

Toinen ja neljäs kysymys, jotka koskevat EY 87 artiklaa

51 Toisella ja neljännellä kysymyksellään, jotka on syytä tutkia yhdessä, kansallinen tuomioistuin tiedustelee, onko EY 87 artiklaa tulkittava siten, että alueellisen viranomaisen antama alueellisen lain nro 4/2006 4 §:ssä säädetyn kaltainen verolainsäädäntö, jossa otetaan käyttöön alueellinen laskeutumis- ja kiinnittymisvero, joka kohdistuu toimintaansa ilma-aluksilla ja laivoilla harjoittavista vain niihin, joiden verotuksellinen kotipaikka on kyseisen alueen ulkopuolella, on valtiontukitoimenpide kyseiselle alueelle sijoittautuneiden yritysten hyväksi.

52 Heti aluksi on syytä muistuttaa, että toimenpiteen määritteleminen perustamissopimuksessa tarkoitetuksi tueksi edellyttää yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan sitä, että jokainen EY 87 artiklan 1 kohdassa asetetuista neljästä kumulatiivisesta edellytyksestä täyttyy. Ensinnäkin on oltava kyse valtion toimenpiteestä tai valtion varoilla toteutetusta toimenpiteestä, toiseksi kyseisen toimenpiteen on oltava omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, kolmanneksi toimenpiteellä on annettava etua sille, joka on toimenpiteen kohteena, ja neljänneksi toimenpiteen on vääristettävä tai uhattava vääristää kilpailua (ks. mm. asia C-237/04, Enirisorse, tuomio 23.3.2006, Kok., s. I-2843, 38 ja 39 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

53 Tässä tapauksessa on kiistatonta, että pääasian oikeudenkäynnin kohteena oleva vero täyttää toisen ja neljännen edellytyksen, koska vero kohdistuu palveluihin, jotka suoritetaan ilma-alusten laskeutumisen ja huvialusten kiinnittymisen yhteydessä, jotka puolestaan koskevat jäsenvaltioiden välistä kauppaa, ja koska tällainen vero voi tämän tuomion 32 kohdassa todetuin tavoin vääristää kilpailua antamalla Sardiniaan sijoittautuneille toimijoille taloudellista etua.

54 EY 87 artiklan tulkintaan liittyvät kysymykset koskevat siten kahden muun kriteerin soveltamista sen ratkaisemisessa, onko alueellista laskeutumis- ja kiinnittymisveroa pidettävä valtiontukena. Regione Sardegna katsoo, ettei tätä veroa voida pitää valtiontukena, koska siihen ei käytetä valtion varoja eikä toimenpide myöskään ole valikoiva. Komissio katsoo kirjallisissa huomautuksissaan, että kyseinen vero täyttää kaikki EY 87 artiklassa mainitut tunnusmerkit.

Julkisten varojen käyttö

55 Regione Sardegnan mukaan pääasian oikeudenkäynnin kohteena oleva lainsäädäntö ei sisällä mitään sellaista toimenpidettä, johon käytettäisiin aluehallinnon varoja. Aluehallinto ei luovu tuloistaan miltään osin, koska alueella kotipaikan omaavat yritykset osallistuvat ympäristömenoihin jo maksamistaan veroista kertyvien tulojen osuudella. Alueellinen laskeutumis- ja kiinnittymisvero lisää näitä tuloja velvoittamalla osallistumaan ympäristömenoihin myös ne, joilla ei ole kotipaikkaa alueella ja jotka siis eivät osallistu niihin normaalin veronmaksun kautta.

56 Tältä osin on syytä muistuttaa, että yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tuen käsite ei kata ainoastaan positiivisia suorituksia, kuten avustuksia, lainoja tai osakkuuksia yritysten pääomasta, vaan se voi kattaa myös toimenpiteitä, jotka eivät ole avustuksia sanan suppeassa merkityksessä mutta jotka eri tavoin alentavat yrityksen vastattavaksi tavallisesti kuuluvia kustannuksia ja ovat siten sekä luonteeltaan että vaikutuksiltaan avustusten kaltaisia (ks. mm. asia C-156/98, Saksa v. komissio, tuomio 19.9.2000, Kok., s. I-6857, 25 kohta sekä yhdistetyt asiat C-341/06 P ja C-342-06 P, Chronopost ja La Poste v. UFEX ym., tuomio 1.7.2008, Kok., s. I-4777, 123 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

57 Kuten komissio on huomauttanut, pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevan kaltainen verolainsäädäntö, jossa tietyt yritykset vapautetaan verovelvollisuudesta, on valtiontukea siitä huolimatta, ettei siinä siirretä julkisia varoja, koska sen sisältönä on asianomaisten viranomaisten luopuminen sellaisista verotuloista, jotka ne olisivat normaalisti voineet periä (em. asia Saksa v. komissio, tuomion 26–28 kohta).

58 Sen seikan perusteella, ettei pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevassa verolainsäädännössä säädetä avustuksen myöntämisestä vaan vapautuksesta alueellisesta laskeutumis- ja kiinnittymisverosta niille, jotka harjoittavat toimintaansa yksityiseen matkustajaliikenteeseen tarkoitetuilla ilma-aluksilla ja huvialuksilla ja joiden verotuksellinen kotipaikka on kyseisellä alueella, voidaan näin ollen katsoa, että verovapaus saattaa olla valtiontukea.

Pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevan verolainsäädännön valikoivuus

59 Alueella kotipaikan omaavien yritysten ja muualla kotipaikan omaavien yritysten erilainen kohtelu ei Regione Sardegnan mukaan muodosta valikoivaa etuutta. Pääasian oikeudenkäynnin kohteena oleva verolainsäädäntö ei nimittäin ole valikoiva maantieteellisestä näkökulmasta, sillä yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-88/03, Portugali vastaan komissio, 6.9.2006 antamassaan tuomiossa (Kok., s. I-7115) omaksuman tulkinnan mukaan toimenpiteen yleisluonteisuuden arvioinnissa on valittava viitekehykseksi alueyhteisö, jos se on riittävän itsenäinen. Pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevassa asiassa tilanne on niin, koska Regione Sardegnalle on annettu autonomista toimivaltaa perustuslain tasoisilla säännöillä, jotka oikeuttavat ottamaan käyttöön omia veroja. Verotuksellisen yhdenvertaisuuden yleisen periaatteen mukaisesti kyseisessä lainsäädännössä sitä paitsi verotetaan eri tavalla erilaisia oikeudellisia ja tosiasiallisia tilanteita.

60 Tältä osin on syytä muistuttaa, että pääasian vastaajan mainitsemasta oikeuskäytännöstä tosin ilmenee, ettei sellainen toimenpide, josta ei ole päättänyt valtakunnan lainsäätäjä vaan alueyhteisön viranomainen, ole EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla valikoiva pelkästään sillä perusteella, että toimenpiteellä myönnetään etuja vain valtakunnan alueen siinä osassa, jossa toimenpidettä sovelletaan (ks. em. asia Portugali

v. komissio, tuomion 53 ja 57 kohta sekä yhdistetyt asiat C-428/06–C-434/06, UGT-Rioja ym., tuomio 11.9.2008, Kok., s. I-6747, 47 ja 48 kohta).

61 Kyseisestä oikeuskäytännöstä ilmenee kuitenkin myös, että keskushallintoon nähden Regione Sardegnan tavoin autonomisessa asemassa olevan alueyhteisön toimenpiteen valikoivuuden arvioimiseksi on selvitettävä se, muodostaako mainittu toimenpide sillä tavoitellun päämäärän kannalta edun eräille yrityksille verrattuna muihin yrityksiin, jotka ovat tosiasiallisesti ja oikeudellisesti niihin rinnastettavassa tilanteessa siinä oikeudellisessa järjestelmässä, jossa alueyhteisö käyttää toimivaltaansa (ks. asia C-143/99, Adria-Wien Pipeline ja Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke, tuomio 8.11.2001, Kok., s. I-8365, 41 kohta ja em. asia Portugali v. komissio, tuomion 56 ja 58 kohta).

62 Näin ollen on selvitettävä alueellisen laskeutumis- ja kiinnittymisveron ominaispiirteet huomioon ottaen, ovatko alueen ulkopuolella verotuksellisen kotipaikan omaavat yritykset oikeudelliseen viitekehykseen nähden tosiasiallisesti ja oikeudellisesti niihin yrityksiin rinnastettavassa tilanteessa, joilla on kotipaikka kyseisellä alueella.

63 Kuten tämän tuomion 36 ja 37 kohdasta ilmenee, asiassa on todettava, että kun otetaan huomioon kyseisen veron luonne ja tarkoitus, kaikki laskeutumis- ja kiinnittymis-palveluja Sardiniassa käyttävät luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt ovat, päinvastoin kuin pääasian vastaaja väittää, objektiivisesti toisiinsa rinnastettavassa tilanteessa siitä riippumatta, missä niillä on kotipaikka tai minne ne ovat sijoittautuneet. Tästä seuraa, ettei toimenpidettä voida pitää yleisesti sovellettavana, sillä sitä ei sovelleta kaikkiin, jotka harjoittavat toimintaansa Sardiniaan laskeutuvilla ilma-aluksilla tai sinne kiinnittyvillä huvialuksilla.

64 Pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevan kaltainen verolainsäädäntö on siten valtiontukitoimenpide Sardiniaan sijoittautuneiden yritysten hyväksi.

65 Asianmukaisten johtopäätösten tekeminen tästä toteamuksesta kuuluu kansalliselle tuomioistuimelle.

66 Toiseen ja neljänteen kysymykseen on näin ollen vastattava, että EY 87 artiklaa on tulkittava siten, että viranomaisen antama verolainsäädäntö, jossa otetaan käyttöön pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevan kaltainen alueellinen laskeutumis- ja kiinnittymisvero, joka kohdistuu vain niihin luonnollisiin henkilöihin ja oikeushenkilöihin, joiden verotuksellinen kotipaikka on kyseisen alueen ulkopuolella, on valtiontukitoimenpide kyseiselle alueelle sijoittautuneiden yritysten hyväksi.

Oikeudenkäyntikulut

67 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) EY 49 artiklaa on tulkittava siten, että se on esteenä tulojen, menojen uudelleenluokittelujen sekä sosiaali- ja kehityspolitiikan alaa koskevista eri säännöksistä 11.5.2006 annetun Sardinian alueen lain nro 4 4 §:ssä, sellaisena kuin se on muutettuna alueen vuosittaisen ja useampivuotisen talousarvion laatimista koskevista säännöksistä – vuoden 2007 finanssilaki – 29.5.2007 annetun Sardinian alueen lain nro 2 3 §:n 3 momentilla, säädetyn kaltaiselle alueellisen viranomaisen antamalle verolainsäädännölle, jossa otetaan käyttöön alueellinen vero, jota kannetaan matkailutarkoituksessa tapahtuvista yksityiseen matkustajaliikenteeseen tarkoitettujen ilma-alusten laskeutumisista ja huvialusten kiinnittymisistä ja joka kohdistuu vain niihin luonnollisiin henkilöihin ja oikeushenkilöihin, joiden verotuksellinen kotipaikka on kyseisen alueen ulkopuolella.

2) EY 87 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että alueellisen viranomaisen antama verolainsäädäntö, jossa otetaan käyttöön pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevan kaltainen laskeutumis- ja kiinnittymisvero, joka kohdistuu vain niihin luonnollisiin henkilöihin ja oikeushenkilöihin, joiden verotuksellinen kotipaikka on kyseisen alueen ulkopuolella, on valtiontukitoimenpide kyseiselle alueelle sijoittautuneiden yritysten hyväksi.

Allekirjoitukset